

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p>Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii</p> <p>Od narodowców do socjalistów, „Głos Ziemi Cieszyńskiej”, 19 – 23 IX 1986, nr 38, s. 4.</p>		
<p>Ilość stron oryginału</p> <p>1</p>	<p>Ilość skanów</p> <p>1</p>	<p>Liczba plików publikacji</p> <p>1</p>
<p>Autor</p> <p>Józef Pilch</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny</p> <p>Śląskie Wydawnictwo Prasowe</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania</p> <p>Katowice</p>	<p>Rok wydania / Data powstania</p> <p>1986</p>	
<p>Sygnatura</p> <p>---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)</p> <p>Czasopismo</p>	
<p>Wymiary (wys x szer)</p> <p>21,7 x 13 cm</p>	<p>Stan zachowania</p> <p>---</p>	<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p>
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>XIX wiek, XX wiek, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Józef Pilch, Bolesław Limanowski, Paweł Stalmach, Tadeusz Reger, Ryszard Kunicki, Ustroń,</p>		<p>Artykuł poświęcony powtórnemu wydaniu przez Instytut Śląski w Opolu książki Bolesława Limanowskiego „Odrodzenie i rozwój narodowości polskiej na Śląsku”, przybliżający czytelnikom sylwetkę tego wybitnego działacza socjalistycznego i narodowego i jego związki ze Śląskiem Cieszyńskim.</p>
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuznia, letnicy itp.)</p> <p>kultura, historia, Śląsk Cieszyński, „Głos Ziemi Cieszyńskiej”, popularyzacja wiedzy, regionalizm, polski ruch narodowy, socjalizm, ruch robotniczy, Polska Partia Socjalno – Demokratyczna, PPSD, Robotnicze Stowarzyszenie Kulturalno – Oświatowe „Siła”, Instytut Śląski w Opolu, Zaolzie, wojna polsko – czechosłowacka 1919,</p>		
<p>Prawa autorskie</p> <p>---</p>		

Nr 38 (19-25. IX. 1986) s. 4

W serii wydawniczej Instytutu Śląskiego w Opolu „Encyklopedia wiedzy o Śląsku” ukazała się, jako pierwsza pozycja, książka Bolesława Limanowskiego „Odrodzenie i rozwój narodowości polskiej na Śląsku”.

B. Limanowski był jednym z tych, którzy najwcześniej zwrócili uwagę na polskość Śląska. Pierwszą swoją wizytę w Cieszynie wspomni po latach następująco: „Zwiedziłem miasto tu i ówdzie, wstąpiłem do cukierni na filiżankę kawy i wszędzie mogłem rozmawiać po polsku... Wynioستم ze Śląska bardzo przyjemne wrażenie”. Jako członek utworzonego w r. 1972 Towarzystwa Pomocy Naukowej dla Księstwa Cieszyńskiego wygłosił we Lwowie odczyt o Śląsku, który był drukowany w „Gazecie Narodowej”, a następnie, w r. 1874, jako odbitka ukazał się w książeczce „Losy narodowości polskiej na Śląsku”. Drugie, przereklamowane i doprowadzone do lat ostatnich jej wydanie wyszło w r. 1910, już pt. „Odrodzenie się i rozwój narodowości polskiej na Śląsku”.

Trzecie, uzupełnione o rozdział ósmy („Śląsk przyłącza się do Polski”) ukazało się w r. 1921.

Obecna edycja to piękny, bibliofilski nieomal tomik (nakład 2500 egz.) oparty na wydaniu trzecim. Instytut Śląski uzupełnił książeczkę

starannie opracowanymi przypisami autorstwa Wiesława Lesiuka, który opatrzył ją również krytycznym wstępem. Interesujące posłowie piera Janusza Kroszela kreśli biografię autora oraz podnosi znaczenie „Odrodzenia i rozwoju”, które jest „(...) swoistym dokumentem i świadectwem czasu”.

Pracę wznowiono w zwią-

w Wiedniu podjętych, dosyć na tym, że się to upodobało naszej wyobraźni. Uczucie narodowe nie było też wcale wygubione... Jeliśmy się uczuć gramatyki, jeliśmy przy naszac wypracowania, który miał jaką książkę polską, oddał ją, tak, że przez rok jeden złożyliśmy małą biblioteczkę”.

B. Limanowski odnotowuje powstanie pierwszego kół-

uczestniczył w wielkiej uroczystości otwarcia Domu Robotniczego w Trzynie, przemawiał na akademiach poświęconych 50 rocznicy powstania styczniowego, organizowanych przez Polską Partię Socjalno-Demokratyczną i Stowarzyszenie „Sila”. Poznał więc dobrze Śląsk Cieszyński, o którym powiedział: „Wszystko, co na tym obszarze pracuje, co

tworzyła własny Rząd Narodowy — czytamy tam m.in. — Na podstawie ugod między stronnictwami powstała Rada Narodowa, w której trzecia część stanowili socjaliści.

Polskość kraju była tak widoczna, że ani Cześć, chociaż także utworzyli swój „Narodni Vyhbor”, ani Niemcy nie zaprzeczali Polakom ich przewagi. A kiedy następnie rozpoczęło się ściąganie pomiędzy polskimi i czeskiemi górnikami w Karwinie morawskiej i w przyległych okolicach powiatu frysztackiego, spór załatwiono 5 listopada (1918) przez umowę, rozgraniczającą władanie polskie i czeskie aż do czasu ostatecznej decyzji w tej sprawie przez mocarstwa koalicyjne”.

B. Limanowski obserwował zmagania polsko-czeskie w latach 1918—1920 i opisał swoje spostrzeżenia na gorąco po podziale Śląska Cieszyńskiego między Polską i Czechosłowacją.

Choć do napisania książeczki minęło nieomal 65 lat, czyta się ją z niesiabanym zainteresowaniem. Dowodzi to jej nieprzemijającej wartości. Instytutowi Śląskiemu w Opolu należy się wdzięczność za jej wznowienie i przypomnienie w ten sposób jednego z najwybitniejszych Polaków drugiej połowy XIX i pierwszej ćwierćwiecza XX w.

OD NARODOWCÓW DO SOCIALISTÓW

JÓZEF PILCH

ka z przypadającymi na r. 1985 rocznicami: 150-leciem urodzin i 50-leciem zgonu B. Limanowskiego — wielkiego Polaka, patriotę, spisowca w dobie niewoli, działacza niepodległościowego, nestora ruchu socjalistycznego na ziemiach polskich, publicysty, historyka, obrońcy demokracji.

Tematykę cieszyńską podejmuje Limanowski w rozdziale V „Rozwój narodowo-demokratyczny na Śląsku Austriackim”. Cytuje m.in. Pawła Stalmacha, który w liście do „Przeglądu Poznańskiego” z 1849 r. tak tłumaczy powstanie ruchu słowiańskiego: „Nie pamiętam, skąd nam przyszły te myśli wszechsłowiańskie, to współczucie do usiłowań w Polsce, w Czechach, u Słowaków,

ka zajmującego się popieraniem sprawy polskiej, do którego, oprócz Stalmacha, należeli: Ludwik Klucki, Andrzej Cińciała, Jerzy Bogusław Hezczo, Jan Śliwka, Andrzej Kotuła, Antoni Janusz.

Rozdział VII, zatytułowany „Ruch socjalistyczny polski na Śląsku austriackim”, nawiązuje do rozdziału V. „Ruch narodowy — stwierdza m.in. autor — który na Śląsku w Księstwie Cieszyńskim był ruchem ludowym, demokratycznym musiał w dalszym swym rozwoju zespolić się z ruchem socjalistycznym, jeżeli miał objąć interesy ogromnej większości ludu polskiego”.

B. Limanowski utrzymywał przyjacielskie stosunki z T. Regerem, R. Kunickim.

cierpi i znosi samowolę, to przeważnie polskie, i na odwrót, co wyzyskuje, a si i gnębi, to niemieckie, a w małej części czeskie”. W książce znajdujemy opis strajków, walk klasy robotniczej o byt, o polskie szkolnictwo, o język polski w urzędach, o prasę i spółdzielczość robotniczą. „Dziś mają kraik Księstwa Cieszyńskiego na drodze rozwoju socjalistycznego przoduje wszystkim innym krajom polskim” — pisze m.in. B. Limanowski.

Rozdział VIII został napisany specjalnie do wydania III z 1921 r. i nosi tytuł: „Śląsk przyłącza się do Polski”. „Kiedy państwo austriackie rozpadło się, 28 października 1918 r. ludność polska Śląska Cieszyńskiego u-